
Protokoll

Pensionärsrådet

13 mars 2025

Pensionärsrådets protokoll

Plats och tid	Bornholm, Rådhuset Visborg, 13 mars 2025, klockan 13.00–15.30
Beslutande	Håkan Ericsson (S), Ordförande Birgitta Nylund (Pensionärernas Riksorganisation (PRO)), 1:e vice ordförande Britt Ohlsson (SPF Seniorerna), 2:e vice ordförande Jari Karivainio (M) Margareta Palmedal (SKPF pensionärerna) Yvonne Werkander (SKPF pensionärerna) Margareta Persson (Aktiva Seniorer på Gotland) Lilian Stenman (PRO Gotland) Anja Blomberg (Pensionärernas Riksorganisation (PRO)) Barbro Björkander (SPF Seniorerna)
Ersättare	
Övriga	Linda Jacobsson, sekreterare, RSF Öystein Berge, kvalitetschef, SOF Meit Fohlin (S), regionstyrelsens ordförande
Datum för justering	
Paragrafer	§ 1–13
Underskrifter	Detta protokoll har justerats digitalt och saknar därför signaturer. Sekreterare Linda Jacobsson Ordförande Håkan Ericsson Justerare Lilian Stenman

Register

PRG § 1	Inledning	4
PRG § 2	Föregående protokoll 2024-11-12	4
PRG § 3	Godkännande av dagordning	4
PRG § 4	Val av justerare	4
PRG § 5	Diskussion äldrefrågor	5
PRG § 6	Rapport socialnämnden	6
PRG § 7	Rapport hälso- och sjukvårdsnämnden	7
PRG § 8	Rapport regionstyrelsen	9
PRG § 9	Hälsa 65+	13
PRG § 10	Prioriteringar äldre i Region Gotland	14
PRG § 11	Bygdegårdsturnén	15
PRG § 12	Övriga frågor	15
PRG § 13	Mötet avslutas	15

PRG § 1 Inledning

Ordförande Håkan Ericsson (S) hälsar alla välkomna och förklarar mötet öppnat.

PRG § 2 Föregående protokoll 2024-11-12

Föregående protokoll 2024-11-12 godkänns och läggs till handlingarna.

PRG § 3 Godkännande av dagordning

Dagordningen godkänns.

PRG § 4 Val av justerare

Till justerare valdes Lilian Stenman, Pensionärernas Riksorganisation (PRO).

PRG § 5 Diskussion äldrefrågor

Tingsbrogården, sant och falskt

Ett intensivt arbete pågår fortfarande på Tingsbrogården. En kvalitetsundersökning, som är gjord av Öystein Berges avdelning, visar att sjuktalen är höga och att det finns flera vakanser. De som jobbade kvar var stressade och det fanns brister i ledningen. De boenden har inte varit illa, däremot har anhöriga fått bristande information. Anställda som valt att sluta, har gått vidare till annat arbete inom Region Gotland eller till något annat.

Arbete pågår nu med att införa en ny struktur med ordning och reda. Ett nytt bemanningsprogram planeras. Bemanningen arbetar nu i olika team, som även kan gå in och hjälpa varandra. De arbetar mer efter hur de boenden själva vill ha det, utifrån bra information och rutiner. Schemaläggningen ses över. En aktivitetsansvarig, som bjuder in seniorgrupper till olika aktiviteter, finns på plats.

Den 6.6A som var inlämnad till Arbetsmiljöverket, anser de att bristerna inte är så allvarliga.

Återkommande kvalitetsundersökningar görs för att det ska vara bra kvalitet i verksamheten. Personalen dokumenterar vad de gör i checklista när de är vid brukare.

Sammanfattningsvis är det en positiv process som inletts.

PRG § 6 Rapport socialnämnden

Det viktigaste sedan sist är att socialnämnden lyckades minska det befarade underskottet för 2024 från i början minus 40 miljoner kronor till endast minus 14 miljoner. Det berodde på en minskad efterfrågan på säbo-platser, ett gediget arbete från chefer och medarbetare att minska kostnaderna så budget nästan kunde hållas.

Att ändå kvaliteten i verksamheten är hög visade den brukarundersökning som gjordes bland de som utnyttjar vår hemsjukvård.

Hemsjukvård utgör en hälso- och sjukvårdsinsats på primärvårdsnivå som ges i patientens egna hem eller motsvarande. Insatsen gäller dygnet runt och omfattar även hälso- och sjukvårdsinsatser på kvällar och nätter i särskilda boenden och bostad med särskild service enligt LSS.

Hemsjukvård omfattar även rehabilitering och rehabilitering samt delegerade hälso- och sjukvårdsuppgifter. Hemsjukvård gäller utan avgränsning vad gäller fysiska eller psykiska sjukdomar, ålder eller patientgrupper. Den riktar sig till personer som är i behov av hälso- och sjukvård i det egna hemmet och som på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller social situation inte kan uppsöka vårdcentral eller mottagning.

Enstaka hembesök utförs när legitimerad yrkesutövare bedömt och i samråd med hemsjukvården beslutat att det är motiverat för att kunna bedriva god och säker vård. En stor del av rehabiliteringspersonalens patienter är enstaka besök, det kan vara flera enstaka besök, men patienten är inte inskriven.

Hemsjukvården ska organiseras i team med sjuksköterskor, arbetsterapeuter, fysioterapeuter, undersköterskor och rehabiliteringsassistenter i nära samverkan med patientens övriga vårdkontakter.

99 procent uppger att de är mycket eller ganska nöjda med den vård de får från hemsjukvården (65 procent mycket nöjda och 34 procent ganska nöjda).

Håkan Ericsson (S), ordförande i socialnämnden

PRG § 7 Rapport hälso- och sjukvårdsnämnden

Sedan föregående rapport till pensionärsrådet har hälso- och sjukvårdsnämnden hållit fyra sammanträden. Samtliga kallelser och protokoll finns att tillgå på gotland.se. I denna rapport vill jag särskilt lyfta fyra punkter:

1. Verksamhetsberättelse och bokslut 2024

Sammantaget visar verksamhetsberättelsen på en fortsatt god tillgänglighet och kvalitet i våra verksamheter. Kostnadsökningarna inom hälso- och sjukvård är fortsatt höga mycket kopplat till inflationen där kostnader på läkemedel särskilt sticker ut med ett stort underskott mot budget. Glädjande är att det mycket prioriterade arbetet med att minska beroendet av hyrpersonal burit frukt. Sammantaget minskade kostnaderna inklusive bostäder med 77 miljoner kronor jämfört med föregående år. Vi ser också en ökning av antalet dyra vårdtillfällen i utomlänsvården vilket också är ett skäl till underskotten.

Förtroendet för den gotländska vården är fortsatt högt i mätningar. Under november och december blev Gotlands beroende av transporter extra tydligt då SAS upphörde med dagliga turer, vilket innebar svårigheter i att transportera prover och blodprodukter. Lyckligtvis innebar detta ingen stor påverkan på vården, men en mycket hög risk om Gotland haft behov av större och akuta transporter av exempelvis blod. Region Gotland gick in med en hemställan till regeringen om upphandlat flyg likt det vi hade under pandemin, men regeringen valde att inte tillgodose behovet.

2. Gemensamt ramverk för samverkan skola, vård och omsorg

Under 2024 har förvaltningarna arbetat med att ta fram ett ramverk för att tydliggöra rutiner, samverkansstruktur och ansvarsfördelning i de förlopp där en, två eller flera av förvaltningarna berörs. Sedan tidigare har jag i rapport till pensionärsrådet lyft vår nya utskrivningsprocess, vilken syftar till att ge en bättre och tryggare utskrivning, vilken haft effekt. Ambitionen med ramverket är att formalisera och tydliggöra andra likartade processer. Arbetet är en del i omställningen mot god och nära vård givet att de patientkategorier vi möter idag skiljer sig väsentligt från hur panoramat såg ut bara för något eller några decennier sedan.

3. Primärvårdens utveckling

Arbetet med fasta kontakter fortsätter och andelen med fast läkarkontakt har ökat kraftigt under 2024. För att stödja den utvecklingen att mer av sjukvården kan mötas redan på primärvårdsnivå var Gotland den av samtliga regioner som sköt till mest resurser till primärvården. Arbetet med krav- och kvalitetsboken, vilken reglerar ansvar, ramverk och regler för att bedriva vårdcentralsverksamhet på Gotland, har fortsatt utifrån principen att ansvar och mandat ska vara tätt förbundna och hänga samman. Gotland har tidigare

tagit bort besöksersättning och har nu gjort ytterligare justeringar som möjliggör för vårdcentralerna att organisera sig utifrån de behov som de möter hos just sina patienter.

4. Journalsystem

Region Gotland tillsammans med Region Stockholm har nu tilldelat Cambio Cosmic uppdraget att implementera ett nytt journalsystem i våra respektive verksamheter. Arbetet har pågått under många år och nu landat i att, utifrån de högt ställda krav vi haft, tilldela Cosmic kontraktet. Nu tar ett intensivt arbete vid med att utveckla och rulla ut systemet med sikte på att hela sjukvårdsregionen ska vara driftsatt senast 2030. Framtidens sjukvård kommer ställa krav på effektiva och moderna system som stödjer verksamheterna varför detta steg är avgörande. Sjukvårdsregionen har också valt att ha en stabil bottenplatta med krav på att ytterligare funktionaliteter ska kunna kopplas på under kontraktets löptid vilken är totalt 12 år med option på förlängning.

Filip Reinhag (S), ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden

PRG § 8 Rapport regionstyrelsen

Det viktigaste är den bokslutsrapport för 2024 som blev klar till senaste regionstyrelsen.

Håkan Ericsson (S), ledamot i regionstyrelsen

BOKSLUTSKOMMUNIKÉ 2024

Årets resultat -186 mnkr

År 2024 har varit ett ekonomiskt mycket utmanande år med exceptionellt höga pensionskostnader och en svag utveckling av skatteintäkterna. De höga pensionskostnaderna var kända och av den anledningen så budgeterades ett resultat på -127 mnkr. Årets resultat blev -186 mnkr och innebär en budgetavvikelse på -59 mnkr. Den främsta anledningen till budgetavvikelsen är att nämnderna inte klarade att hålla budget. En positiv avkastning på de finansiella placeringarna på 110 mnkr bidrog till att underskottet inte blev större.

Årets resultat efter balanskravsjusteringar slutar på -203 mnkr efter att reavinsterna från försäljning av anläggningstillgångar samt orealiserade vinster och förluster från värdepapper beaktats. Resultatutjämningsreserven kan användas för att inte behöva återställa underskottet.

Mycket höga pensionskostnader

De totala pensionskostnaderna uppgick till 856 mnkr. Det innebär en ökning med 25 % jämfört med 2023 och en fördubbling jämfört med 2022 då pensionskostnaderna uppgick till 428 mnkr.

Ansträngningarna för att minska kostnaderna för inhyrd personal har gett resultat. Kostnaderna minskade med 35 % motsvarande 69 mnkr. Det är inom hälso- och sjukvården minskningen skett. Semesterlöneskulden minskade med 4 mnkr istället för att öka med årlig löneöversyn motsvarande 8 mnkr. Uppmaningarna att ta ut semester har hörtsammats. De riktade statsbidragen ökade med endast 0,9 % och fastighetsförsäljningar gav endast 12 mnkr i vinst. Sammantaget ökade nettokostnaderna med 6,5 %.

Svag ökning av skatteintäkterna

Skatteintäkterna ökade endast med 2,3 % som en följd lågkonjunkturen. Generella statsbidrag och utjämning ökade med 6,9 % och beror bland annat på det tillfälliga sektorsbidraget till hälso- och sjukvården. Den sammantagna ökningen för skatteintäkter och bidrag uppgår till 3,7 % och räcker inte för att möta nettokostnadernas ökning på 6,5 %.

Underskott i nämnderna -123 mnkr

Nämnderna har ett samlat underskott mot budget på -123 mnkr (2023, -241 mnkr). Nämnderna fick en ökad budget 2024 med 388 mnkr motsvarande 6,3 procent. Nämndernas nettokostnader ökade med 4,1 %.

För att klara budget hade krävts en nettokostnadsökning på högst 2,2 %.

Fyra av sju nämnder har underskott. Hälso- och sjukvårdsnämnden har det största underskottet på 107 mnkr. Även barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden och miljö- och byggnämnden klarar inte att hålla budget. I förhållande till sin budget har miljö- och byggnämnden en avvikelse på 20 %.

Hög investeringsnivå, 702 mnkr

Årets investeringsutgifter inklusive exploatering uppgår till 702 mnkr (2022, 668 mnkr) och innebar att 51 % av den totala budgeten på 1 380 mnkr nyttjades. Investeringarna har inte helt kunnat finansieras med kassaflödet från den löpande verksamheten. Självfinansieringsgraden för samtliga investeringar var 77 % totalt. För den skattefinansierade verksamheten var självfinansieringsgraden 98 %.

<i>Stora investeringsprojekt, mnkr</i>	
Särskilt boende, Klintehamn	102
VA-ledning, Tofta-Västergarn	48
Alléskolan, Visby	28
Kopparsviksbron, Visby hamn	22
Solbergabadet nybyggnad, Visby	20
Akutmottagning, Visby lasarett	17
Förskola, Väskinde	12

Låneskulden ökade med 296 mnkr

Höga investeringsutgifter och ett stort negativt resultat har medfört att investeringarna inte har kunnat finansieras med egna medel. Nya lån har tagits upp och låneskulden har ökat med 296 mnkr och uppgår vid årets slut till 676 mnkr. Räntekostnaderna för låneskulden var 10 mnkr. Likviditeten har försvagats och kontokrediterna nyttjades vid årets slut med 121 mnkr.

Kraftig ökning av pensionsskulden

Värdesäkring av pensionsskulden har på grund av den höga inflationen de senaste åren medfört både att pensionsskuld och pensionskostnader ökat exceptionellt mycket både 2023 och särskilt 2024. Under 2024 ökade pensionsskulden totalt med 398 mnkr och uppgår i bokslutet till 4 117 mnkr.

God avkastning på finansiella placeringar

För att finansiera framtida pensionsutbetalningar ska medel avsättas årligen fram till 2040. De finansiella tillgångarna i form av aktie- och räntefonder

uppgår i bokslutet till 818 mnkr, en ökning med 160 mnkr under 2024. Avkastningen har varit mycket god och uppgår till 16 % samtidigt som nya medel har avsatts med 50 mnkr.

Soliditeten försvagad

Soliditeten visar hur stor andel av tillgångarna som finansierats med eget kapital och är ett mått på finansiell styrka.

Det finansiella målet för soliditeten inklusive hela pensionsförpliktelsen innebär att soliditeten successivt ska stärkas. Under 2024 har soliditeten försvagats mycket och uppgår till 4,6 % (2023: 8,2 %). Den främsta förklaringen är det negativa resultatet, en stor ökning av pensionskulden och hög investeringsnivå.

Sammanfattning

De mycket höga pensionskostnaderna är av tillfällig karaktär och kommer att normaliseras från 2025 och framåt. Det innebär cirka 300 mnkr i lägre årliga kostnader jämfört med 2024. Avgörande för att nå ekonomisk balans och en god ekonomisk hushållning är att nämnderna klarar att hålla budget samt att investeringsnivåerna blir lägre för att låneskulden inte ska öka för snabbt och för mycket.

BOKSLUTSKOMMUNIKÉ 2024

Resultaträkning, mnkr

	Budget	Bokslut 2024	Helårsprognos Delår 2	Helårsprognos Delår 1
Verksamhetens intäkter *	4 918	5 021	4 890	4 859
Verksamhetens kostnader *	-11 336	-11 629	-11 595	-11 505
Avskrivningar	-372	-386	-377	-370
Verksamhetens nettokostnader	-6 790	-6 994	-7 082	-7 016
Skatteintäkter	4 809	4 806	4 821	4 797
Generella statsbidrag och utjämning	2 006	2 057	2 058	1 996
Verksamhetens resultat	25	-131	-203	-223
Finansiella intäkter	5	132	101	64
Finansiella kostnader	-157	-187	-162	-152
Årets resultat	-127	-186	-264	-311

- realisationsvinster	-13
-/+ realiserade vinster/förluster värdepapper	-42
+/- återföring orealt. vinster/förluster värdepapper	38
Årets resultat e. balanskravsjusteringar	-203
* Ej justerad för interna poster	

Budgetavvikelse nämnder netto, mnkr

	Bokslut 2024	Helårsprognos Delår 2	Helårsprognos Delår 1
Regionstyrelsen	27	11	-3
<i>varav</i>			
<i>Politikerorganisationen</i>	7	6	3
<i>Regionstyrelseförvaltningen</i>	22	9	0
<i>Räddningstjänsten</i>	-2	-4	-6
Tekniska nämnden	1	-4	-18
Miljö- och byggnämnden	-13	-11	-7
Barn- och utbildningsnämnden	-26	-18	-25
Gymnasic- och vuxenutbildningsnämnden	9	8	6
Socialnämnden	-14	-38	-40
Hälso- och sjukvårdsnämnden	-107	-112	-96
Summa	-123	-164	-183

PRG § 9 Hälsa 65+

Utifrån rapporten Hälsa 65+ vill Håkan ha inspel från pensionärsrådet.

Utredningen är inte klar. Den kommer att färdigställas efter att politiken sagt sitt.

Pensionärsorganisationerna vill vara med i utredningen för att vara med och diskutera.

65+ vad behöver man för förebyggande insatser?

- Hälsoundersökning, som det kommer en kallelse till en gång om året.
- Träffpunkter/seniorernas hus.
- Uppmuntra till rörelse varje dag, som är anpassad för målgruppen.
- Information om möjlighet till olika aktiviteter.
- Seniorsidan är bra.
- Bemötande är viktigt. Alla vill bemötas precis som vanligt.
- Social gemenskap är viktigt.
- Bygga fler seniorboenden som den på Gråbo. Äta gemensamma måltider.
- Anordna gemensamma aktiviteter på äldreboenden.
- Biblioteken är bra på att hjälpa till med digitala frågor. Även samarbeta med studiecirklar.

PRG § 10 Prioriteringar äldre i Region Gotland

Meit Fohlin (S) regionstyrelsens ordförande, för en dialog med pensionärsrådet.

Hur är dina (Meits) tankar med den negativa befolkningsmängden?

- Ekonomin för de som arbetar är en utmaning, med en befolkning som minskar.
- Inflyttningen till Gotland minskar. Barnafödandet minskar.
- Det är dyrt med transporter till och från Gotland. Både båt och flyg.
- Inom vården blir det färre som kommer att kunna utföra vård.
- Barn och äldre kostar mer.

Hur kommer sjukvården att bekostas?

- Idag tas pengar från skola och omsorg.

Gemensamma mål och prioriteringar

- Nya SOL, socialtjänstlagen, prioriterar förebyggande insatser och hälsoinsatser.
- Alla nämnder arbetar förebyggande och med prioriteringar.

Förebyggande arbete att motverka ensamhet

- Bidragssystemet.
- Brist på lokaler runt om på ön. Bättre tillgång till byggdegårdar.
- En gemensam lokal som alla har tillgång till. Ett seniorernas hus.
- Samverkan mellan civilsamhället och pensionärsorganisationerna.
- Förstudie att söka pengar från EU. Socialnämnden tillsammans med pensionärsorganisationerna.
- Få fler att röra på sig.
- Mer öppna bibliotek.
- Mer öppna gymnastiksal.
- Bygdegårdarna har en gemensam organisation, så Meit föreslår att pensionärsorganisationerna bjuder in dem för ett samarbet.
- Idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Röda Korset.
- Fåtal samlingslokaler i bostadsområden.
- Äldreombudsman, som kan ge juridisk hjälp och ordna flytthjälp. En flytt för en äldre kan vara ett stort trauma. 18 387 st äldre bor i egna bostäder på Gotland.
- Tillgängliga bostäder behöver det finnas möjlighet att köra fram till. Både för att man går dåligt och har svårt att bära varor långt ifrån. Även ha parkeringsplatser i närheten både för boende och besökare.

Hur får man ut ensamma på olika aktiviteter?

- Det ska vara bra tillgänglighet och parkeringsplatser i anslutning till aktivitet.

Hemtjänstens bilar skulle behöva särskilda parkeringstillstånd. Meit tar frågan med sig.

Frågan om att även ersättare kan få delta på pensionärsrådets möten ställdes till Meit, som svarade att hon inte ser några hinder. Så det är okej fortsättningsvis.

Regionstyrelsen vill införa ett personalutskott.

PRG § 11 **Bygdegårdsturnén**

Planen är att göra en ny bygdegårdsturné i höst. Förslag är att olika delar av regionen bör vara med från sjukvården och socialförvaltningen. Biblioteken och idrottsföreningar bjuds in och pensionärsorganisationerna presenterar sig och sin verksamhet.

Det är inte bara våra medlemmar i pensionärsorganisationerna som får komma, utan ta med en kompis.

Förslag på datum:

- 11 september på Fårö kursgård.
- 18 september i Rone.
- 25 september i Visby.

PRG § 12 **Övriga frågor**

Till nästa möte 19 maj vill pensionärsrådet bjuda in Filip Reinhag (S), ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden. Hälsa 65+ vill de även prata om.

PRG § 13 **Mötet avslutas**

Ordförande tackar de närvarande för deltagandet och förklarar dagens möte avslutat.

Nästa möte 19 maj 2025.